

16 SERİ NO'LU GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ(*)

Belge türü	Tebliğ (Mülga)
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Tebliğ grubu	GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞLERİ
Tarih	19.09.1952
Sıra no	16

Vergi Usul Kanununun 42 nci maddesi gereğince, her il merkezindeki ticaret odaları, ticaret odası bulunmayan yerlerde belediyelerce kurulmuş olan özel komisyonlar tarafından tesbit edilmiş bulunan ortalama kâr hadlerinin tatbik süresi sona ermiş olduğundan, 1952 ve 1953 yılları için muteber olmak üzere, mezkûr kâr hadlerinin yeniden tesbiti lâzım gelmektedir.

1. Yapılan vergi incelemelerinde, perakende ticaret erbabı ile, otel, gazino, lokanta, kahvehane, kır bahçesi, plâj ve emsali gibi eğlence ve istirahat yerlerini işletenlerin beyannamelerinde gösterdikleri gayrisâfi kazançların, sözü edilen ortalama kâr hadlerine nazaran açık bir surette düşük olduğunun görüldüğü ve düşüklük, mükellef tarafından haklı sebeplerle izah olunmadığı gibi bu cihet icra olunan inceleme ile de meydana çıkarılamadığı takdirde, beyan edilen gayrisâfi kazançlar yerine resen takdir komisyonları tarafından tayin olunacak kazançların nazara alınması, Gelir Vergisi Kanununun 98 inci maddesi hükmü icabıdır.

Ortalama kâr hadlerinin, Defterdarın yazılı talebinden itibaren üç ay içinde il ve ilçe itibariyle tesbiti gerektiğinden, Bakanlığımızca emtia ve iş nevierine göre hazırlanıp 4 numaralı genelge ile birlikte evvelce gönderilmiş olan cetvellerden, mevcudu bulunan defterdarlıklar bunları, olmayanlar ise, bu cetvellerden çıkaracakları kopyaları, bir yazı ile ticaret odasına ve ticaret odası olmayan yerlerde belediyeye tevdi eylemeleri lazımgelir. İl ve ilçelerde mevcut olduğu halde mezkûr cetvellerde yazılı bulunmayan emtia ve iş nevierinin bu cetvellerin altına ayrıca ilave edilmekle beraber Bakanlığa da malûmat verilmesi gerekir.

Cetvellerin mahiyeti ve mükelleflerin defter kayıtlarına göre, gayrisâfi kazancının ne suretle bulunabileceği hakkında 4 numaralı genelgede kâfi izahat mevcuttur.

Ancak, 1950 ve 1951 yılları için tesbit edilmiş olan ortalama kâr hadlerine ait cetvellerin tetkikinden, tesbiti yapan komisyonların işbu kâr hadlerini ayrı ayrı mânada anlamaları sâfi kâr haddi, gayrisafi kâr haddi, asgari veya âzami kâr haddi gibi neticesinde hakikatle kabili telif olmayacak takdirlerde bulundukları görülmüştür.

Gelir Vergisi Kanununun 98 inci maddesine göre, bu madde şumulüne giren mükelleflerin kazançlarının resen takdirine tevessül olunabilmesi için, beyan edilen gayrisâfi kazançların yukarıki esaslara göre tesbit edilecek kazanca nisbetle bariz bir düşüklük arzylemesi lâzımdır. Böyle bir mukayesenin yapılabilmesi için, her iki kazancın, diğer bir ifade ile, gerek mükellefin beyanı itibariyle gerekse komisyonca tesbit edilecek kâr hadlerinin, gayrisâfi kârlara ait nisbeti göstermesi zaruridir. Bundan başka, mezkur madde hükmü ile kabul edilmiş olan esasa göre, ortalama kâr haddi (gayrisafi kâr nisbeti);

a) Emtia üzerine iş yapanlarda, gayrisâfi kazancın, satılan emtianın maliyetine,

b) Eğlence ve istirahat yerleri işletenlerde, gayrisâfi kazancın, işletme giderlerine nisbetini ifade eylemektedir. Buna nazaran, gayrisâfi kazanç miktarları tayin olunurken, satış bedelleri veya işletme hasılatından, emtia üzerine iş yapanlarda emtia maliyetine giren giderlerin, eğlence ve istirahat yerleri işletenlerde ise, işletme giderlerinin tanzili ile iktifa olunması, bu giderler haricinde kalan masrafların nazarı itibara alınmaması iktiza eder.

Emtia maliyet bedeline, emtia mubayaa bedeli, emtianın iş yerine nakline kadar ihtiyar olunan bilumum nakliye ücretleri, mübayaa ile alâkalı olarak ödenen komisyonlar, ambalaj masrafları gibi, giderler dahildir. Buna mukabil emtianın tedariki ile alâkalı bulunmadıkları için, (iş yeri kirası, elektrik, havagazı ve mümasili masraflarla, amortismanlar, işçi ücretleri, işletme ile alâkalı olarak ödenen vergiler, zarar ve ziyan karşılığı tazminatlar) gibi genel giderlerin, emtianın maliyet bedeline ilâve edilmemesi icabeder.

Eğer, emtia maliyet bedelleri defter ve kayıtlardan çıkarılacaksa ve hesaplarda bu masraflar memzucen kaydedilmişse bilhassa işletme hesabı esasında tutulan defterlerde böyledir - bu sonuncu masrafların ayıklanması ve geriden kalan masrafların gayrisâfi kazancın tesbitinde nazara alınması zaruridir.

